

Motto:

Gentleman?

Normalman?

Genderman!

GENDERMANEM SNADNO A RYCHLE

PŘÍRUČKA PRO MUŽE (I ŽENY), KTERÍ CHTĚJÍ NĚCO ZMĚNIT

2017

Vydala Otevřená společnost, o. p. s., v rámci projektu He For She — Genderman podpořeného Úřadem vlády ČR a garantovaného manažerem Programu prosazování genderové rovnosti Tomášem Pavlasem.

© 2017 Otevřená společnost, o. p. s.

Příručka Gendermanem snadno a rychle byla vytvořena na základě šesti diskusních setkání iniciativy Genderman v roce 2017. Iniciativa je neformálním skupinou osob, kteří jsou motivováni zlepšit úroveň genderové rovnosti v ČR a vnímají odpovědnost mužů v tomto demokratizačním procesu.

Za práci na tvorbě textu děkujeme všem členům a členkám iniciativy, zvláště pak Pavle Špondrové a Lucii Viktorínové.

www.otevrevrenaspolecnost.cz

www.genderman.cz

PROČ SE ÚČASTNÍM INICIATIVY GENDERMAN?

(z ankety mezi členy a členkami iniciativy)

- Diskuse v rámci Gendermana mi otevírají nový svět, ve kterém je možné si vyjasnit věci tak, jak bych nad nimi dříve nepřemýšlel. Pokud jste novým pohledům otevřeni, během debaty se vám vyjeví vlastní zkušenosti v nových souvislostech.
- Jsem svobodná matka a na denní bázi se dostávám do situací, kde se ke mně společnost (hlavně mužská) nechová jako k rovné. Zajímá mě proč, když jsem táta i máma zároveň.
- Účastním se pro možnost diskutovat s jinými muži o tom, co sám zažívám a řeším.
- Genderman je úžasná příležitost potkávat se s řadou skvělých lidí, které pálí podobné otázky jako mě a považují jejich řešení za potřebné a diskusi o nich za normální.
- Dlouho jsem čekal na nějakou podobnou iniciativu. Zdálo se mi, že „reakce“ na feminismus v podobě adekvátnějšího pojetí mužství je otázkou času. Dozvídám-li se, že tímto adekvátnějším pojetím je hlavně rozbití ustálených představ, které nás muže svazují, cítím, že to je to, o čem jde a za čím má cenu se vydat.
- Nejzásadnější je pro mě skupinová reflexe mužské zkušenosti a mužské pro/feministické pozice — toto v českém prostředí dozajista chybí.
- Genderman je pro mě důležitý, protože si myslím, že každý z nás má osobní odpovědnost za spravedlivé vztahy ve společnosti.

OBSAH

Proč se účastním iniciativy Genderman?

(z ankety mezi členy a členkami iniciativy) 3

Proč Genderman? A jak se jím stát? (místo úvodu) 5

Ženy a muži v různých sférách života 6

Gendermanem snadno a rychle 7

A. Muži a mužství v Česku? Jaká je dnes situace? Vyhovuje nám? 7

B. Opravdu takoví muži existují? Co nebo kdo je to Genderman? 8

C. Normalmanů už bylo dost, gentleman to neřeší 8

D. Máme alternativy? 9

Gendermanovo desatero 12

Chceš-li být Genderman, tak... 13

Genderman na míru (místo závěru) 14

Zdroje 15

PROČ GENDERMAN? A JAK SE JÍM STÁT? (místo úvodu)

Gendermanem snadno a rychle míří na ty muže a ženy, kteří v tomto světě nejsou spokojeni a mají ambice jej alespoň pro sebe a své okolí měnit a dělat svobodnějším pro všechny. Nedělat nic není varianta. Jak na to? Zkoumali jsme a zkoumáme pro vás.

„Vnímej, o čem, jak a jak moc mluvíš!“

„Pečuj, budeš potřebovat!“

„Nezlehčuj problém násilí na mužích i ženách a vyzdvihuj odvahu těch, co se nebojí mluvit o své zkušenosti oběti!“

„Dej košem sexismu!“

Tato a mnohá další doporučení přináší iniciativa Genderman. Přináší je mužům (ale i ženám), kteří se v současném světě necítí moc doma a přemýšlí o tom, jak to dělat jinak. Pravidelná setkání, na nichž doporučení vznikala, měla stejnou strukturu, ale různá témata. Věnovala se například komunikaci, násilí, péči či veřejnému prostoru. V setkáních pokračujeme dál. Jejich prostřednictvím a v dialogu si může každý ušít svého Gendermana na míru. Zapojte se!

Genderman doporučuje:

- *Gendermanovo desatero* každému muži.
- Na monitor.
- Pod polštář.
- Do auta.
- Na skříňku ve fotbalové šatně.
- Na lednici.
- Gendermana do každé rodiny!
- A *Gendermanovo desatero* jednou týdně! (Alespoň.)

Ženy a muži v různých sférách života

- V ČR v roce 2018 žije 49 % mužů a 51 % žen.
- Ve vládě roku 2018 je 74 % mužů.
- V Poslanecké sněmovně v roce 2018 je 78 % mužů.
- Ve vedení veřejných firem roku 2018 figuruje 83 % mužů.
- Mezi absolventy/kami VŠ v roce 2015 bylo 60 % žen.
- Na rodičovské dovolené roku 2015 bylo 1,9 % mužů.
- Mezi osobami ve vězení: v roce 2015 bylo 93 % mužů.
- Mezi oběťmi trestného činu domácí násilí roku 2015 bylo 98 % žen.

Zdroj: vlada.cz, czso.cz — ČSÚ, psp.cz, otevrenaspolecnost.cz

GENDERMANEM SNADNO A RYCHLE

A. Muži a mužství v Česku? Jaká je dnes situace? Vyhovuje nám?

V dnešní době, možná ještě více než před několika lety, se opět na stůl vrací otázky: Co je to *mužské*? Co je to *ženské*? Jsou to dva oddělené světy, které jsou odlišné a vzájemně se maximálně doplňují? Jako příroda a kultura? Rozum a cit? Jako teplo domácího krbu a odpovědnost živitele rodiny? Nebo jsou dokonce ve vztahu nepřátelské? Moudrosti našich babiček (a dědečků?) říkají: „Sedávej, děvenko, v koutě, najdou tě!“ Nebo: „Bud' chlap! Nebreč jako baba (jako malá holka)!“ Používáme slova jako **zbabělý** nebo **vzmužit se**.

Od dob Francouzské revoluce v 18. století a hesla „**volnost, rovnost, svornost**“ se mnohé proměnilo. Státy se demokratizovaly, stále více a více lidí začalo mít přístup k základním právům, třeba k právu volebnímu. To se přestalo odvozovat již od velikosti majetku či od toho, jestli daná osoba je muž, nebo žena. Ženy, kterým byl po dlouhou dobu vyhrazen prostor *soukromý* — rodina, domácí krb a péče o muže a děti —, začaly postupně objevovat prostor *veřejný*. Mohly volit a mohly být i voleny, mohly studovat, mohly dědit stejně jako muži. První ženy se **staly prezidentkami, premiérkami, šéfkami podniků, nositelkami Nobelových cen**.

Přetrvávající předsudky nám však stále namlouvají, že ženy jsou něčím méně. Tomu, bohužel, odpovídá nižší odměna za stejnou práci nebo nižší váha slova žen. V ČR to platí hodně, podle žebříčku Světového ekonomického fóra jsme v rovnosti žen a mužů až na 88. místě ze 144 hodnocených zemí (WEF: 2017).

Muži naopak mnoho kroků do sféry soukromé neučinili. Stále ještě platí, že málo z nich pečuje o děti nebo jiné členy rodiny, málo z nich je rodičem-samoživitelem, ve srovnání se ženami tráví výrazně méně času domácími pracemi. Zato značně dominují v rozhodovacích pozicích, ale také mezi osobami ve vězení. Je tedy čas na mužský krok do sféry soukromé?

Když se podíváme na veřejný prostor, společenské postavení mužů se stále odvíjí hlavně podle toho, kolik mají peněz a moci (**sexy mozek je více než sexy tělo**). U žen je zase stěžejní vzhled nebo schopnost obstarat rodinu (**politiků se před Vánoci novináři ptají na rozpočet, političek na to, jak pečou cukroví**).

Mnohé ženy díky feministickému hnutí zkoumají sebe a své postavení ve světě s cílem, aby společnost byla férová a spravedlivější pro všechny. Muži, když přemýšlí nad tím, čeho by mělo být ve společnosti dosaženo, vycházejí především z vlastních možností a zkušeností. Mají pocit, že toho, čeho mohou dosáhnout oni, může, pokud se dostatečně snaží, docílit každý. Věří, že opravdu existují rovné podmínky. Své zvýhodnění nevidí a nevnímají. **Zvýhodnění je pro ty, kdo ho mají, totiž neviditelné.**

Většina mužů si proto otázky, co by mohli/měli/musí udělat pro spravedlivější, lepší svět, zatím dostatečně neklade. Smyslem iniciativy Genderman je proto také vytvořit bezpečný prostor, kde je možné o privilegiích, nadvládě a neviditelném zvýhodnění mužů mluvit a zkoumat je.

Ne všem mužům totiž staré pořádky vyhovují. Mají pro to více důvodů. Třeba cítí, že do škatulky „tradičního muže“ nepasují nebo pasovat nechtějí. Chtějí **pečovat o své děti** víc než jen přečtením pohádky na dobrou noc. Chtějí **mít možnost dojmout se** a uronit slzu i jindy než při vítězství ve sportovním klání. Chtějí **mít vedle sebe partnerku**, která je sebevědomá, soběstačná a hlavně svobodná, a to i v případě, že nevypadá jako miss. Když vidí **polonahou ženu v reklamě** na pivo (auto, šroubovák nebo lepidlo), je jim spíš trapně, než že by měli chuť s ní něco mít. Když jdou v noci po ulici, **nechtějí vyvolávat v kolemjdoucích známosti obavy**, ale chtějí, aby se ženy mohly cítit bezpečně. Potřebují a chtějí **mluvit** o svých radostech i obavách v mužském i ženském kolektivu bez strachu, že budou považováni za zženštilé.

Cítí se odpovědní za současnou tvář světa a chtějí svět měnit. Třeba se v něm necítí moc dobře stejně tak, jako se v něm necítí dobře mnohé ženy. Vnímají, že žijeme v mužském světě (jak praví známá píseň: „It is a man's world!“), a chtějí jej udělat lepším místem k žití nejen pro ženy. **Věří ve volnost, rovnost a svornost pro všechny.**

B. Opravdu takoví muži existují? Co nebo kdo je to Genderman?

U zrodu iniciativy Genderman byli dva muži, aktivista a lektor mužských studií Tomáš Pavlas a historik Michael Polák, kteří po debatě na téma muži a feminismus iniciovali vznik diskusní skupiny. **Ta si vytkla za cíl současné (české) mužství a představy o něm kriticky zkoumat a hledat takové jevy, chování, zvyky či pravidla, jež jejím členům nevyhovují, a navrhopvat jiná.** Taková, ve kterých by se cítili dobře jak oni, tak ostatní.

Ve spolupráci s dalšími se po prvním setkání zformoval volný kolektiv přibližně patnácti mužů a žen z různých prostředí (akademie, neziskové organizace, aktivisté a aktivistky, státní správa, média, byznys atd.). Následně se aktivity Gendermana rozšířily o hloubkové **rozhovory**, on-line **poradnu**, **facebookovou skupinu**, **soutěž Genderman roku**, **anketu** atd. Ve spolupráci s Informačním centrem OSN v Praze byla iniciativa Genderman pojata jako součást kampaně HeForShe (<http://www.heforshe.org>). Aktivity byly podpořeny Úřadem vlády ČR. Celkem se na Gendermanovi za první rok a půl podílelo kolem sta osob.

Začala být organizována pravidelná setkání na **konkrétní témata** dle výběru kolektivu, např. komunikace, bezpečnost a agrese, intimita, péče, veřejný prostor nebo nadvláda.

Setkání jsou otevřená mužům i ženám, a to z několika důvodů:

- ženy mohou **zprostředkovat zkušenost** mužům často nedostupnou (kupř.: nevyžádaná pozornost při pokřikování na ulici, nebo naopak přehlížení na poradě)
- i ženy mají touhu hledat cesty, jak **dělat svět lepším místem pro život**
- ženy mohou poskytovat mužům potřebnou **zpětnou vazbu** (např.: „Při debatách o tématech, která se vás bezprostředně netýkají, jako jsou třeba porody nebo násilí, spíše poslouchejte, než mluvte.“)
- **muži se nemusí obávat hovořit** o tématech, která jsou často v mužském světě přehlížena či tabuizována
- setkání mají **terapeutickou funkci**; muži i ženy mohou sdílet své představy o světě, sdílet své zkušenosti a společně pátrat po vhodných řešeních

Setkávání nabízí bezpečný prostor pro sdílení a hledání. Do diskusí zúčastnění vnáší své vlastní prožitky. **Intimita, bezpečí a zapojení „já“ do diskuse** je její podmínkou, ale i podstatou. Smyslem setkání je prozkoumat dané téma, rozpoznávat

neodůvodněné genderové předsudky a nalézt konkrétní kroky, jak se od nich osvobodovat. Je tak možné propojovat společenskou rovinu problému s rovinou osobní.

Jak setkání probíhají? Jsou moderovaná, zhruba tříhodinová, dají se rozdělit do tří fází. **V první fázi** diskutují muži a ženy odděleně. Oddělení přináší větší intimitu a možnost snáze reflektovat specifickou mužskou a ženskou zkušenost. **V druhé fázi** se stejné téma probírá společně. Cílem je vzájemně si představit identifikované náhledy a postoje. Je možné porovnávat a žasnout, jaký tlak cítí jak ženy, tak muži ze strany společnosti chovat se jako „správný muž“ nebo „správná žena“.

Jestliže první dvě fáze mají charakter rozboru, **třetí fáze** je naopak snahou o hledání výstupů. V závěru setkání je společným cílem diskutujících **nalézt sadu konkrétních doporučení**, co v rámci daného tématu muži mohou, měli by nebo musí dělat proto, aby se svět stával prostorem přátelským a spravedlivějším pro každého a pro každou, tedy pro všechny.

C. Normalmanů už bylo dost, gentleman to neřeší

Během diskusí vyplynula řada překvapivých i méně překvapivých zjištění.

Diskutující muži si například díky své vlastní zkušenosti uvědomili, že je něco na tom, když ženy říkají, že mívají na veřejnosti méně prostoru a vážnosti. Uváděli takové situace právě z vlastní zkušenosti. Třeba, že minulý víkend seděli na rodinné oslavě a muži vážně řešili politickou situaci a ženy připravovaly a nosily chlebičky. **A že když ženy chtěly něco říct, muži jim skočili bez reakce do řeči nebo je ani nenechali domluvit.**

Nebo když vystoupí z nočního autobusu a s nimi zároveň nějaká žena, je jim nepříjemné jít za ní, **protože vidí, že se jich bojí**. Není si jistá, jestli z jejich strany nehrozí nějaké riziko.

Sdíleli také to, že i **muži se někdy bojí**, většinou jiných mužů. Ale i žen. Osob, které prosazují svou vůli silou bez ohledu na ostatní.

A dospěli jsme i k otázce patriarchy. (Z latinského *pater* /otec/ a *arche* /vládnout/, tedy „vláda otce“, forma společnosti, kde vládne muž či muži.) Zjistili jsme, že již samotný termín „vládne“ je pro nás nevyhovující.

Lidé v demokratické společnosti by měli být partneři, ne stejní, ale sobě rovní. Ke štěstí nevede takové žití, při kterém ovládám jiné osoby a mám

privilegia (někdo se mi stará o rodinu, když pracuji, mám více peněz za odvedenou práci, nemusím, ale často ani z obavy před posměchem nemohu a nechci, pečovat o svoje děti apod.).

Díky diskusím se ukazovalo jasněji a jasněji, že **rovnost žen a mužů nepřinese osvobození jen ženám, ale i mužům**. Je nesmírně osvobozující nebýt vždy za hrdinu, za lamače ženských srdcí, za věčně zdravého a nechybujícího. Podstatou lidského bytí je přece **přemýšlet, zvažovat a pochybovat**. Pomáhá to také duševnímu zdraví. Například mnoho mužských infarktů pramení z tlaku a ambice všechno za všech okolností dokonale zvládat (Bakusová, T.: 2007).

Významné je také nezapomínat na **osoby nebo skupiny**, které po dlouhou dobu v našich společnostech žijí nebo žily **opomíjené anebo přímo utlačované z důvodu své jinakosti**. Tím myslíme například osoby s menšinovou sexuální orientací, etnickou příslušností nebo zdravotním postižením atd. I ony mohou těžit ze změn, které chce Genderman přinést.

Ukázalo se, že **hodnoty, o které nám (mužům i ženám) jde**, jsou vlastně nesmírně blízké. Slova a slovní spojení jako *lidská důstojnost, respekt, ohled na druhé, vzájemné pochopení* či *solidarita* se objevovala na každém setkání.

Muži a ženy, kteří se jednotlivých setkání Gendermana účastnili, nejenže zjistili, že je naplňuje své pohledy na jednotlivá témata probírat, ale **také si vytyčili úkol něco změnit**.

D. Máme alternativy?

Často slyšíme, že **rovnosti již bylo dosaženo**, že ženy a muži jsou si před zákonem rovni, mohou volit, být voleni, studovat, dělat kariéru nebo pečovat o své blízké. Nejen ze statistik (stručně v kap. A v boxu **Ženy a muži v různých sférách života**), ale i z vlastních životů víme, že v praxi je situace jiná. Vývoj není lineární a **není zdaleka jisté, zda se společnost mění ze společnosti, kde jedni ovládají a druzí jsou ovládáni, ve společnost více demokratickou**.

Gendermanem snadno a rychle míří na ty, kteří s tím spokojeni nejsou a mají ambice svět alespoň pro sebe a své okolí měnit a dělat svobodnějším pro všechny. Jak dlouho budeme čekat, až ženy, **jež jsou rázné a rozhodují, přestanou být vnímány jako semetriky, které nejsou dostatečně něžné nebo sexy?** Jak dlouho budeme čekat na to, až **otec bude mít stejné šance jako matka získat**

dítě po rozchodu rodičů do své péče? Nedělat nic není řešení, to bychom se taky za svých životů nemuseli dočkat.

Je cesta zpět? **Měli bychom hledat pravého mužského muže a pravou ženskou ženu?** Muže, který bude opět držet pevně vládu ve svých rukou a s ní samozřejmě i odpovědnost za všechny mu svěřené? **Z našeho pohledu ne.**

Nechceme zpět normalmana, naším cílem je vzájemnost a sdílení. Myslíme si, že toho jsou muži a ženy schopni a že je to ku prospěchu všech. Návrat starých pořádků, kdy ženy nemohly bez svolení svého muže nebo otce o svých životech rozhodovat, by sice byl návratem ke kořenům, ale za současného zboření demokratických hodnot (především svoboda a rovnost pro všechny). Ostatně země, kde ženy například nemohou řídit automobil nebo dědit, za demokratické rozhodně nepovažujeme. Naopak země, kde je postavení žen a mužů nejvyrovnanější, se v Evropě vyznačují nejenom nejvyššími hodnotami indexu spokojenosti se životem (OECD: 2017), ale i nejvyšší porodností (ČSÚ: 2016).

Argument vzájemnosti ukazuje, že řešením není ani (znovu)nalezení gentlemana. Na slepou kolej vede i hledání muže tradičně udatného, zdvořilého, uhlazeného, který sice ví, že ženě má pomoci do kabátu, ale už ne to, že by mu měla být rovnocennou partnerkou, a ne ozdobou do společnosti. Může se jednat třeba o aktivity, které hledají a podporují oddělená, (staro)nová spojení otců a synů a matek a dcer, nebo o znovunalezení etikety (podle které si žena nemůže ani sednout ke stolu, pokud jí nějaký muž neodsune a nepodrží židli).

Hledání gentlemana podle nás vede jen k udržení, a možná i posílení starých pořádků, slušně se přece mohou chovat k sobě lidé navzájem. Udržování pravidel, která určují, že některé chování je vhodné jen pro muže a jiné zase pouze pro ženy, svobodu a rovnost nikomu nepřinášejí.

Cílem Gendermana je právě stejná nebo alespoň srovnatelná míra svobody pro všechny. A to v jedinečnosti každého z nás. Každý muž a každá žena jsou jiní. Téměř žádný muž a skoro žádná žena nejsou schopni naplnit tzv. **ideál mužství a ženství**, jak je doposud stále chápán. Muž jako silný, autonomní jedinec, který nikdy nepláče, vždy vše zařídí, nikomu nic nedluží a pokaždé si ví rady, a žena jako pečující, ohleduplná, krásná, sexy, ale cudná, věrná a pořádná bytost.

Dá se to vůbec dokázat? A do jaké míry? A co ti, kteří do toho ideálu nepasují? Mají klesat na mysli? **A je to opravdu to, o co v současné době stojíme? Genderman si myslí, že ne.**

Jak na to? Zjištění ze setkání a návrhy řešení

Cílem příručky Gendermanem snadno a rychle je vedle analýzy situace a zvažování alternativ, které můžete nalézt v předchozích kapitolách, především **představit doporučení, která pomohou těm, kteří chtějí hledat jiné cesty** pro sdílení veřejného i soukromého světa. Míří zpravidla na muže jako na osoby, které často disponují rozhodovací pravomocí, autoritou a možností se ozvat.

V rámci jednotlivých setkání diskutující zjistili, že existují různé roviny a **rozmanitá doporučení, co muži mohou, musí a nesmí** na rozličných pozicích dělat. Některá jsou velice obecné povahy, jako například: „**Nevyjadřuj se nutně ke všemu (hlavně k tomu, o čem mnoho nevíš).**“ Některá se týkají konkrétních oblastí, třeba: „**Pečuj a zažiješ lásku a vzájemnost.**“ Jiná zase míří jen na některou skupinu mužů: „**Při řízení diskuse dávej prostor jak mužům, tak ženám.**“

Ještě než přijde na řadu Gendermanovo desatero, pojďme si jednotlivá témata a konkrétní doporučení představit.

Komunikace

Prvním tématem byla **komunikace**. A to záměrně, aby bylo možné odhalit i limity vlastních diskusí Gendermana. S ohledem na osobní zkušenosti i expertní zjištění byla v debatách Gendermana přijata jasná pravidla moderované diskuse. V tématu komunikace byla zkoumána řada otázek. Řešilo se, kdo a jak zabírá prostor v diskusi, jak často dochází ke kradení myšlenek, komu a kým, identifikováno bylo různé hodnocení projevování emocí během komunikace u mužů a u žen. Zkoumána byla touha „slyšet se“, schopnost komunikovat o osobních věcech atd.

Mezi doporučeními se objevila třeba tato:

- ➔ Nevyjadřuj se nutně ke všemu a nepoučuj (ženy). Hlavně o tématech, o kterých moc nevíš nebo se tě bezprostředně netýkají (porody, pokřikování na ulici atd.).
- ➔ Buď si vědom vlastní subjektivity. Nepovažuj své názory za nutně objektivní.
- ➔ Podporuj, zvýznamňuj a neopomíjej ženy v diskusích, buď kolegiální.
- ➔ Neboj se otevírat osobní/intimní témata jak v soukromí, tak mezi přáteli.

- ➔ Přinášej a otevírej diskuse o rovnosti mužů a žen v mužských kolektivech.
- ➔ Pozoruj a reflektuj konverzační neduhy v rodinách a vztazích.

Intimita

Intimita bylo jedním z těžších témat. Ženy jsou zvyklé o intimních tématech mluvit například s kamarádkami nebo rodinnými příslušnicemi. Pro muže mezi sebou nebo ve smíšeném kolektivu se jedná stále ještě zpravidla o tabu téma. Pro debatující na setkáních Gendermana bylo toto téma hodně důležité a přineslo cenná zjištění. Mluvílo se o přátelství, o možnosti přiznat slabost, nejistotu, o vyjadřování náklonnosti, o opravdovém, hlubším partnerství, v kterém si muži a ženy mohou promluvit o všem.

Doporučení byla:

- ➔ Neboj se v partnerství svěřovat, mluv o svých slabostech a neúspěších. Zažíváme je všichni. Sdílení pomáhá.
- ➔ Buď aktivní otec. Péče otevírá velký prostor pro objevování a posilování vztahů k blízkým, a nakonec i k ostatním.
- ➔ Překračuj bariéry mezi pohlavími. Snaž se chápat muže i ženy primárně jako lidské bytosti a otázky sexuální přitažlivosti zkus nechat v běžném kontaktu stranou. Je to osvobozující pro obě strany.
- ➔ Zamysli se sám nad tím, co pro tebe znamená intimita a jak vnímáš blízkost k druhým.

Nadvláda a feminismus

Tématem, které motivaci Gendermana rámuje, bylo téma **nadvlády a feminismu**.

Jevilo se jako nezbytné promýšlet to, co feminismus pro muže a ženy znamená. Zdali je feminismus důležitý a zda může být muž feministou. Co je to nadvláda a v čem je nadvláda výhodná? Dělá lidi šťastnějšími? Závěr byl, že nikoliv. Ale co s tím? Vzdávat se privilegií chce notnou dávku odvahy. Jednak to znamená přidat si práci (vždyť je to skvělé mít vždy doma uvařeno, i když partnerka také pracuje na plný úvazek a ještě pečuje o děti). Ale jde také o to, nahlédnout svůj minulý život kriticky. Tedy možná se i trochu zastydět. Avšak **nabízí se osvobození** a únik ze života ve falešné představě, že vše, co mám, jsem dokázal sám bez pomoci ostatních a že mám vše pod kontrolou. Závislost se jeví jako okovy. **A co vzájemnost? Není to ta hledaná alternativa, která nás může všechny obohatit?**

K tomu byla zformulována například tato doporučení:

- Snaž se uvědomit si zvýhodněnou pozici mužů.
- Přemýšlej konstruktivním způsobem o své odpovědnosti, je to předpoklad sebereflexe. Aktivně se podílej na změně.
- Dej košem sexismu a mluv o tom s ostatními muži. Mluv o feminizmu, o stereotypch, o tom, že všechny volby, pokud nikomu neubližují, jsou relevantní. A to jak v soukromí, mezi přáteli, tak na veřejnosti nebo i v mužských kolektivech.
- Chovej se jako „hrdina“: buď statečný, měj odvahu být nestereotypní, ale prezentuj to jako normu.
- Buď empatický, vnímej a tvoř svět, který je pro všechny.
- Podporuj partnerku v usilování o rovnoprávnost, dej jí prostor.

Péče

Otázky **péče** úzce souvisí s komunikací, intimitou i nadvládou. Ale nejenom. V diskusích se ukázalo, že jednotlivé oblasti se navzájem ovlivňují a různě se prolínají. **Péče se ukázala jako téma v mnohém mužům uzavřené. Mužů se tak nejen nedotýkají její negativa — náročnost psychická, fyzická i časová, ale přicházejí také o její pozitiva — blízkost, přátelství, energie ze sdílení atd.** Muži v otázkách péče narazí na různá tabu a rizika. Například vyjadřování lásky doteky k dětem (vlastním, ale především cizím) vnímají jako rizikové ve vztahu k možnému obvinění z pedofilie. Snahou o vytvoření času pro péči mohou muži zase ohrozit svou kariéru tím, že jejich nadřízení/é mohou nabýt dojmu, že práce pro ně není na prvním místě. V kterém případě přichází muži o víc?

Doporučení:

- Starej se každý den.
- Pečuj, budeš potřeba.
- Pečuj a zažiješ lásku a vzájemnost.
- Mluv o své zkušenosti v oblasti péče. Aktivně zjišťuj, za jakých podmínek se můžeš zapojit do péče: v rodině, v zaměstnání, ve společnosti.
- Oceňuj péči. Jak osob kolem sebe, kteří pečují, ale také jako činnost společensky nesmírně důležitost a hodnotnou.
- Stávkuj za vyšší finanční ohodnocení pečujících profesí.

Prostor

Prostor bylo téma složité. Důležité, ale komplikovaně vymezitelné, vztahující se jak k soukromým, tak k formálním vztahům nebo k sdílení veřejného prostoru s neznámými. Mluvil se o zabírání prostoru (např. v hromadné dopravě) či o reklamě. Řešilo se pokřikování na ulicích i bezpečnost. Také to, že je třeba o veřejný prostor pečovat. **Důležité bylo vnímání prostoru jako bezpečného a přátelského prostředí, kde mohou být všichni jako doma.**

Uvedená doporučení:

- Neatakuj ženy ve veřejném prostoru. Nebuď ten, kdo pokřikuje.
- Nebuď pasivní. Neboj se zastat ženy (i ostatních) v krizové situaci.
- Buď kritický k sexistické reklamě, vymez se vůči ní.
- Nezapírej příliš prostoru a buď ohleduplný. Zajímej se, jak se v prostoru pohybují ostatní.
- Pečuj o veřejný prostor, ve kterém se pohybuješ. Uklízej po sobě i po ostatních. Nenechávej to pouze na ženách.
- Zajímej se o to, zda jsou využívány veřejné peníze tak, aby byl prostor lepší pro všechny.

Násilí

Jako poslední, ale rozhodně ne nejméně důležité, spíše naopak, bylo otevřeno téma **násilí, agrese a bezpečnosti**. Násilí, jak diskutující při sdílení svých zkušeností zjistili, se projevuje často a člověk se může jednoduše ocitnout jak na straně toho, kdo je násilí vystaven, tak i toho, kdo útočí. Proti násilí je třeba aktivně vystupovat.

Doporučení:

- Netoleruj násilí. Respektuj ženy. Respektuj všechny ostatní.
- Všímej si druhých a nabízej konkrétní pomoc.
- Mluv o násilí, ptej se a dávej prostor ostatním mluvit o násilí.
- Podporuj ženy, aby se aktivně dokázaly postavit násilí a agresi, a vystup z předpokládané spoluúčasti na sexismu.
- Neboj se projevovat emoce jiným způsobem než jejich transformací do násilí. Uč se zvládat agresi, uvědom si své frustrace a hledej alternativy, jak „neškodlivě“ agresi vybijet, zvládat frustraci. (Nebýt násilný je možné.)

GENDERMANOVO DESATERO

Ze všech doporučení jsme se rozhodli zformulovat *Gendermanovo desatero*.

Gendermanovo desatero je **pro nás základ, první výkop. Chceme ho zkoušet. Nejen sami na sobě. Je pro muže, ale i pro ženy. Slouží pro orientaci, k inspiraci i pro zpětnou vazbu.** Jsou v *Gendermanově desateru* některé body, které již dávno plníte? Super! Jsou tam některé, jež vám zatím ani nepřišly na mysl, a přitom by nic nestály? Jen do toho! Gendermanovo desatero **jednou týdně? Přijďte se podělit o svou zkušenost s Gendermanovým desaterem! Dejte nám vědět! Děkujeme!**

CHCEŠ-LI BÝT GENDERMAN, TAK...

1. Aktivně bouřej zažité představy o „správných mužích“ a „správných ženách“.

Udělej na poradě kafe, nech si od ženy podržet dveře a nediv se tomu, běž na rodičovskou nebo kritizuj sexistickou reklamu. Doporučuj to ostatním mužům. Je to osvobozující.

2. Netoleruj násilí, respektuj ty, kteří o něm mluví. Nebuď ten, kdo pokřikuje.

Poslouchej, přemýšlej a aktivně nabízej pomoc.

3. Distancuj se od mužů, kteří se chovají sexisticky.

mlčet nestačí. Mlčením legitimizuješ jejich chování.

4. Odkaz v diskusi na šikovnou kolegyni, zaslouží si to.

Podporuj, zvýznamňuj a neopomíjej ženy v diskusích, ve své práci, buď kolegiální. Buď si vědom vlastní subjektivity. Nevyjadřuj se nutně ke všemu a nepoučuj (ženy). Hlavně o tématech, o kterých moc nevíš nebo se tě bezprostředně netýkají.

5. Pečuj, pečuj, pečuj. Buď aktivní otec, syn, bratr, partner. Zjišťuj, jak se můžeš zapojit.

1. Pečuj, budeš potřeba. 2. Pečuj a zažiješ lásku a vzájemnost. 3. Pečuj každý den. Starost o ostatní otevírá velký prostor pro objevování, sdílení a posilování vztahů k blízkým, a nakonec i k ostatním. Je cestou ke spokojenějšímu a zdravějšímu životu.

6. Neboj se projevovat emoce.

Jak kladné, tak záporné. Ty záporné projevuj jiným způsobem než jejich transformací do násilí. Uč se zvládat agresi, uvědom si své frustrace a hledej alternativy, jak „neškodlivě“ agresi vybíjet, jak frustraci zvládat. Nebýt násilný je možné.

7. Netabuizuj sexualitu a mluv o ní.

Zjisti, co chceš sám a co chce druhá osoba, aby mezi vámi nebyly zkreslené představy a odlišná očekávání.

8. Sleduj, kolik zabíráš prostoru. Je veřejný prostor, ve kterém se pohybuješ, pro všechny?

V MHD, v divadle, doma. Sleduj, zda je prostor uzpůsoben pro ostatní ve společnosti, jestli existují sjezdy a nájezdy pro kočárky. Zda je prostor bezpečný. Existují ve tvé čtvrti místa pro trávení volného času pro muže i pro ženy, kluky i holky? Snaž se o změnu.

9. Vnímej pocity ostatních, mluv o svých. Tvoř svět, který je pro všechny.

I pro tebe. Neboj se svěřovat, mluv o svých radostech, slabostech a neúspěších. Zažíváme je všichni. A protějšek to ocení. V dialogu se řešení hledá lépe.

10. Snaž si uvědomit zvýhodněnou pozici mužů a aktivně ji měň.

Přemýšlej konstruktivním způsobem o svých privilegiích. Máš nějaké? Hledej, co s tím dělat. Umožni partnerce být feministkou. Zorientuj se v tématu a otevírej diskuse o rovnosti mužů a žen (nejen) v mužských kolektivech. Připrav se na to, že i když se rozhodneš chovat fér, budeš chybovat a přes upřímnou snahu můžeš být terčem kritiky. Nevzdávej to, nepřeklápěj se do opozice a snaž se kritice naslouchat. Neber si ji osobně. Vytvrvej.

GENDERMAN NA MÍRU

(místo závěru)

Genderman chce dělat svět lepší. Nechce přikazovat, chce nabízet alternativy. Genderman je proces sdílení, je to možnost hlubšího rozvoje našeho lidství bez škatulek o tzv. správných ženách a správných mužích.

V této příručce bylo cílem stručně nastínit, co je to Genderman a jak jím být.

Genderman je iniciativa otevřená všem, je to vize a tvůrčí cesta. Pomáhá mužům a ženám nejen sdílet, ale i tvořit. Hledat si své vlastní strategie a svá na míru přizpůsobená řešení. Cílem není znormalizovat muže a ženu na „bezpohlavního“ člověka nebo nějaký nový ideál — nový správný muž nebo nová správná žena. Cílem je naopak to, aby si každý mohl najít svou vlastní rovinu bez nátlaku, posměchu a překážek.

Prostřednictvím setkání a dialogu si může každý ušít svého Gendermana na míru. Věříme, že díky skutečnému osvobození od předsudků k sobě mohou muži a ženy být upřímnější a lidštější ve všech oblastech — od té veřejné po tu nejintimnější.

Iniciativa Genderman se bude scházet i nadále. Kdo chce, zapojte se!

Oslovil vás genderman?

Přidejte se!

Kontaktujte nás přes:

www.genderman.cz

ZDROJE

Web: <http://www.genderman.cz>

Položte dotaz v on-line poradně:

<http://www.otevrenaspolecnost.cz/genderova-rovnost/aste-dotazy>

Studie, statistiky atd. v on-line knihovně:

<http://www.otevrenaspolecnost.cz/knihovna#prosazovani-genderove-rovnosti>

Citované zdroje

Bakusová, T., *Akutní infarkt myokardu v důsledku stresu*, diplomová práce, 2007,

1. lékařská fakulta, Univerzita Karlova, dostupné z:

<https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/23053/>

Český statistický úřad, *Zaostřeno na ženy a muže 2016*, 2016, dostupné z:

<https://www.czso.cz/documents/10180/32853391/30000216.pdf/b6da8d9a-d-368-4068-8b7a-a69d350f64fd?version=1.8>

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, OECD: *Life Satisfaction*, 2017,

dostupné z: <http://www.oecdbetterlifeindex.org/topics/life-satisfaction/>

Otevřená společnost, *Zastoupení ve vedení veřejných firem*, 2018, dostupné z:

<http://www.genderovamapa.cz/>

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, *Poslanci a orgány*, 2018, do-

stupné z: www.psp.cz

Světové ekonomické fórum, *Global Gender Gap Report 2017*, 2017, dostupné z:

<http://reports.weforum.org/global-gender-gap-report-2017/dataexplorer/#economy=CZE>

Úřad vlády České republiky, *Členové vlády*, 2018, dostupné z:

<https://www.vlada.cz/cz/vlada/>

GENDERMANEM SNADNO A RYCHLE

PŘÍRUČKA PRO MUŽE (I ŽENY), KTERÍ CHTĚJÍ NĚCO ZMĚNIT

2017